

SLOMŠKOVA PROSLAVA

Šolska Slomškova proslava se je vršila v soboto, 28. septembra, kjer smo se najprej zbrali pri sveti maši v cerkvi Marije Pomagaj.

Med mašo so otroci aktivno sodelovali z g. Robertom, ki je pripravil drevešček z vejami, na katerih so viseli listki, na katerih so bile zapisane vrline in slabe lastnosti ali pa grehi. Klical je otroke pred oltar, da so izbrali list in

prebrati, kar je bilo na njem napisano. Ko je npr. pisalo pomagaj mami v kuhinji je veja ostala na drevesu. Ko je npr. pisalo lažem je g. Robert z škarpami vejo odrezal. Tako je nadaljevala dejavnost med pridigo, kjer so otroci spoznavali in priznali, kar dobrega delajo in česa ne!

Po kratki malici smo se napotili proti dvorani, kjer nas je čakal »Levji kralj« v izvedbi Slomškove šole. Uprizorili so jo na njihovem praznovanju 75. letnice šole dva tedna prej.

Pred nastopom sem nagovorila otroke, da ne smemo pozabiti na slovenski jezik, slovenska govornica je naš biser in bl. Anton Martin Slomšek bi bil danes presrečen, če bi nas videl ob sobotah v slovenski šoli. Seveda pa ne bi mogli slediti tej predstavi, če ne bi

znali slovensko.

Zopet so se izkazali v vseh vlogah mali Simba in njegov oče Mufasa. Tudi mala Nala je izvrstno nastopila, starejša Nala pa nam je nudila krasno pesem. Ples hijen in levinj je bil čudovit. Timon in Pumba pa sta s smehom napolnila dvorano.

Sazu in Rafiki, kaj naj rečem, odlični igralci. Seveda je tudi Skar svoje pokazal... tako močno je izrazil svojo hudobijo, da so se ga otroci kar bali.

Po končani igri je bila na vrsti zahvala, velik aplavz, priznanje vsem sodelavcem in pomagačem, ker vemo, da je za vsem tem ogromno, ogromno dela.

Po slikanju smo pa še enkrat čestitali Slomškovi šoli za njeno obletnico in odlično predstavo.

LVS

PRAZNIK UČITELJEV v Balantičevi šoli

V soboto, 21. septembra, so v prelepem spomladanskem dnevu družine Balantičeve šole veselo praznovala dan slovenskih učiteljev ob spominu na očeta slovenskih šol, blaženega Antona Martina Slomška.

Ob začetku proslave je voditeljica šole, ga. Irena Urbančič Poglajen, pozdravila vse navzoče: učence slovenske osnovne šole, učence tečaja ABC, starše, stare starše, sestre in brate naših učencev ter seveda vse učiteljice, ki vsako soboto prihajajo z veseljem in ljubeznijo v našo šolo. Tako smo se tudi spomnili na dolgoletno vzgojiteljico gdč. Angelco Klanšek, ki jo imenujemo kar »matik« naše Balantičeve šole.

Ponosno in spoštljivo so slovensko zastavo prinesli učenci osmega razreda: Valentina Dellacasa Poglajen, Marko Marini Godec, Mathias Indihar in Tomaž Dellacasa Poglajen.

Ob prazniku nam je spregovorila ga. Alenka Zupanc Urbančič in nakazala najlepše vrline velikega domoljuba in vzgojitelja blaženega Slomška. V besedi nam je približala njegove bogate in vzgojne napotke:

zvesto in zavestno izpolnjene, bo tudi človeštvo zdravo. Bodo zdravi naši otroci in narodi sveta. Prav v zakonu in družini je tista točka, v kateri se vezi družine, domovine in Cerkve najbolj notranje povezujejo.

Zadnji vesoljni cerkveni zbor je poudaril, da so starši prvi vzgojitelji svojih otrok in naj skrbijo, da bo njihova družina domača Cerkev. Zato je prvi pogoj za zdravo vzgojo otrok lep krščanski zakon, ki je že brez besed, le z zglodom, najboljša vzgoja. Blaženi Slomšek tako govori zakoncem: O, zakon, zakon, ti si sreča ali največja nesreča tega sveta! Srečni zakoni so tisti, ki so pošteno z Bogom sklenjeni in v katerih se živi pravično z Bogom ... Kdor hoče živeti v zakonu z Bogom, se mora varovati pet sovražnikov srečnega zakona: ljubosumnosti, zakonske nezvestobe, hude jeze, lakomnosti in zapravljenosti. Če v zakonu le eden izmed petih sovražnikov prebiva, v njem ni Svetega Duha. Zakon ima tudi pet prijateljev, ki skrbijo za pravo zakonsko srečo: pobožnost, zakonsko zaupanje, varčnost, sveta zakonska ljubezen in potrpežljivost. Blagor hiši, mestu, deželi, ki ima veliko srečnih zakonov!

Prva vzgoja pa je seveda doma v družini, to je temelj, brez katerega ne gre. Slomšek je v Drobotnicah leta 1851 objavil pomenljive nauke o slabi in dobri vzgoji otrok. Boljših časov ne bo, dokler ne bo dobro vzgojenih otrok. Slaba vzgoja otrok je mati slabih časov.

Vzgoja otrok je najimennitnejše delo, ki ga malokdo obvladuje, čeprav gre le za dve opravili: skrbno varovati otroke in jih pridno učiti vsega dobrega prepoznati. Da bodo otroci pošteno odrasli, se morajo skrbno varovati zunanjih in notranjih sovražnikov, paziti moramo, kako se razvijajo, neprestano jih moramo učiti in opozarjati. Oh, očetje in matere, varujte otroke greha, varujte jih pred slabo družbo! Oče in mati morata otroke odvaditi hudih razvad in slabih nagonov. Najnevarnejši so jeza, nevoščljivost, nečimrnost (vanidad) in nepokorščina. Otroke je treba naučiti, da ubogajo brez besed. Tudi Jezus se je pokoraval svojim staršem. Pazite in opazujte svoje otroke. Pogovarjajte se. Nikar jih ne zagovarjajte in ne dajajte jim potuhe. Ne naveličajte se učiti, moliti, opozarjati svoje otroke. Dokler je drevo mlado, se še lah-

ko zravnava – staro drevo se zlomi. Otroke je treba pridno učiti in privajati na vse dobro. Molitev je zlata, nebeški ključ za otroke. Matere, zjutraj in zvečer ne pozabite opominjati otrok k molitvi; očetje naj na glas naprej molijo – taka molitev bo otrokom jutranja zarja srečnega življenja. Molitev nedolžnih otrok je zlata vredna. Človek je ustvarjen za delo, kakor ptica za letanje in riba za plavanje. Na delo se je treba navajati od malega. Pridno delo lastnih rok blagoslovi dobri Bog. Bog nas varuj pred vsako ujmo, posebno pred tremi nesrečami: - skopimi starši, ki jim denar pomeni več kot otroci; - zanikrnimi starši, ki ne skrbijo za otroke in vzredijo divjake, in - slabo vzgojenimi otroki, ki so največja nesreča. (prim. Anton Martin Slomšek, Krščanska beseda Antona Martina Slomška, Slomškova založba, Maribor 2000, 142-150) To so sto petdeset let stari nauki blaženega Antona Martina. Zdi se nam, da so napisani za današnji čas. Zapišimo si jih v srce in jih uresničujmo, da bomo lahko z večjim upanjem gledali v prihodnost.

Bl. A. M. Slomšek, pomagaj nam v teh čudnih časih

od 1. do 4. razreda zapeli "Kaj vse znamo".

Za konec proslave in predno smo še korajžno zapeli Slomškovo himno, so vsi navzoči učenci izrazili ljubezen učiteljicam z rdečim nage-ljem. Presenetili so jih še z bogatimi darili! Zatem smo se vsi skupaj povsnelili na zakuski, ki je bila pripravljena v obednici Našega doma.

Ob zaključku teh vrst praznovanj se zavedamo marsikaterih stvari, za katere smo lahko hvaležni. Najprej naj gre zahvala Bogu, ki že 73 let ohranja našo drago Balantičevo šolo! Veliko število izmed staršev in vse sedanje učiteljice so sedeli na njenih šolskih klopeh. V svobodi in celo življenje smo lahko svoja srca polnili z ljubeznijo do vsega, kar je slovenskega... Zdad to bogastvo želimo in moramo odgovorno podajati naprej.

Zahvala gre tudi staršem, ki vsako soboto prihajajo od blizu in daleč in s tem dokazujejo, kako vrednotijo slovenski jezik, kulturo, zdravo okolje, krščansko vzgojo in vse, kar jim še danes nudi sobotna slovenska šola. Iskreno se zahvaljujemo odboru staršev, ki učiteljicam in učencem brezpogojno stoji ob strani!

Zahvala gre tudi našim dragim učencem, ki nas vedno znova spodbujajo, da nadaljujemo s prelepim a odgovornim poslanstvom.

Ob prazniku dneva učiteljev pa gre največja zahvala vsem učiteljicam, katehistinjam, pevskim voditeljicam in knjižničarki, ki s tolikšno ljubeznijo darujejo svoj čas, svoje sile, talente, predvsem pa ljubezen v dobro sanjuškim šolarjem in učencem Tečaja ABC.

Naj bodo složno sodelovanje, medsebojna opora in pomoč še vedno trdni stebri naše drage šole!

Učiteljice Balantičeve šole

BLAŽENI ŠKOF ANTON MARTIN SLOMŠEK IN VZGOJA

Blaženi škof Anton Martin Slomšek je živel v večnarodnosti avstrijski monarhiji, v času velikih sprememb v prvi polovici 19. stoletja. Sredi vsega tega je Slomšek ostal trden stber kot duhovnik, škof, vzgojitelj, pedagog in tudi politik. Blaženega Slomška štejemo med največje vzgojitelje slovenskega naroda. Bil je pobudnik ustanavljanja šol, pisal je učbenike, izdajal knjige, pridigal, učil, svaril, spodbujal. Med temeljne vrednote je poleg vere postavljaj vzgojo, materin jezik, narodnost, izobrazbo. Med vsemi pa je najbolj izpostavil osnovno celico vse človeške družbe – družino:

Najpomembnejša drevesnica človeške skupnosti je družina. Naša največja skrb morajo biti dobri krščanski zakoni. Če bo družina kot prva in najbolj pomembna ustanova družbe zdrava in bodo njene obveznosti

Črna masa ZA POBITE SLOVENCE

MISSA PRO DEFUNCTIS

PATER NOSTER

Oče naš, ki Si v nebesih -
vem: ne boš Sodnik jim oster,
dušam njih, ki so pobiti:
palma rane jim že kiti,
spev pojo Ti zmagoviti;
toda mi, ki smo v telesih,
v kite mesnate poviti,
slabi in nesamoviti,
prošnje dvigamo k oltarju
po pomoči, blagodarju,
kot učil Si nas moliti
tam pri oljčnatih drevesih:
Oče naš, ki Si v nebesih...

Posvečeno bodi Tvoje Ime -
Ime Stvarnika - Boga Očeta,
Ime Odrešenika - Boga Sina,
Ime Tolažnika - Boga Svetega Duhá,
Ime Enega Boga,
ki je v Troje -
brez začetnosti Svoje,
brez zadnje mejé:
Trojica Presveta,
Večna in Edina,
Skrivnost Skrivnosti, umu zastrti Sijaj:
Slava in Čast Ti vekomaj!
Vekomaj v Vesolju, ki Si ga ustvaril!
Vekomaj na Zemlji, ki po njej Si hodil!
Vekomaj v Dušah, ki Si jih prerodil!
Vekomaj v Sloveniji, ki Si jo podaril
mojemu Narodu za Svoj oltar!
Glej: čezno je šel rušeči vihar,
podrl Ti svetišča, pregnal duhovne,
razpodil jim črede kot splašene ovne,
za njimi drvi se - polip, meoč lovke;
a v Tvoje Ime je sunil pest - psovke,
v gobavih ustih Ga krotoviči
s penastim besom, da vrže Ga s pljunci
med prasce in Ga pohodi s Hudiči...
Narod, moj Narod, Božje Jeze ne kliči!
Bič, Tebi namenjen, prepriamo begunci,
z ustnami pobiramo Imena poteptana,
sladka kot Ljubezen, samó šepetana:
O Bog!... O Jezus... Na kolenih
strmimo oslepljeni v blesk v Svetih Imenih
-
češčena zdaj in vekomaj!
O Jezus, na najvišjem jamboru vihraj
z ekvatorskim žarom - naša zastava!
Pod I H S barka naj naša plava
kamor že koli: v Domovino nazaj,
da povzdignemo spet Tvoja Sveta Imena
na naših hiš najvišja sleména,
vrežemo jih v vežnih vrat podboje,
vpečemo v lect za ljubečih src dvoje,
da ljubezen bo v Tvojem Imenu gorela
in v Tvojem Imenu nov rod začela;
narišemo zopet Te na zibéli,
da Angeli bodo ob njih peli
preganjali More in rdeče Črte;
uvežemo Te na pisane prte,
nanje postavljali bomo kruh;
in pod stropom nam plavaj Golobica-Duh,
blagoslavljal nam rojstva, življenja in
smrti!
Vtisnili Te bomo v monštrančne sije
na Kruh pod Grozdje na vinski trti,
s kadilom Ti peli hvalospesne litanije!
In razžgemo Ti v Sloveniji ustnico slednjo,
da segla po Tebi bo s kretnjo obredno:
kot vrč se ji nagni in pogosti jo
z medico Svojo kot Sveto Hostijo!
Slednja ustnica Te bo v vzdihljajih pela,
in tembolj bo drhtela, čim bolj Te je klela!
Če pa na valih teh bomo obviseli
kot šotor kužni, zapisan smrti,

ne daj, da bi části Tvoji obnemeli
od groze pred Tvojimi strašnimi načrti,
rišočimi v krog nas večnega Begunstva!
Na barki Tvoji še kot slepi hromci,
ko dvigniti ne bomo mogli več vesel,
ko v zadnji vrtinec Tvoj tok nas bo nesel,
ko bomo toneči že brodolomci,
še vedno naj v spravo za Bogoskrunstva
po nemih ustnicah poje srcé:
posvečeno bodi Tvoje Ime!

Pridi k nam Tvoje kraljestvo,
Kristus, naš kronani Kralj!
Slovenija bodi kristal
najžlahtnejši v Tvoji kroni,
vsa v Tvojo Luč utoni -
najsvetlejšé Tvoje posestvo,
grad, ki bo nosil Tvoj grb,
rod, ki imej eno skrb:
pognati ves iz Tvojih Besed,
vrasti se ves v Tvoj Red,
nasloniti se kot roža ob Tvoj Križ,
da blagosloviš jo z zmagovitim smehljajem -
zdaj z Njega pri nas le trpiš,
solze točiš nad našim krajem!
Glej nemoč služabnikov Svojih:
roké so nam kot v povojih,
iz njih so nam vzeli meč,
vojščak Tvoj zdaj moli, klečeč
na tuje zemlje krpi:
Naj Kládiva vsa in Srpi
izgubé svoje sle ubijajoče!
O, daj nam v roké vpijoče
spet meč, razbeljen s Tvojim žarjem,
da planemo z Besedo kot z viharjem
domov in dvignemo vsem gláve
v sij Tvoje vekovite slave,
v zaton rdečega zvezdnega blišča!
In zavpijemo iz svojega središča
klic ene same volje -
kot grom naj oblak razkolje:
Stopi, o Kralj, na naših prošenj lestvo -
Pridi k nam Tvoje Kraljestvo!

Zgodi se Tvoja Volja -
ne naša, ki hodi svoja pota;
izbira si cvetna polja,
pa se v predenec zamota,
nogé si z nitmi poveže
in krila v pajkove mreže.
Ti pa nas vodiš v goščave,
v trne, močvirske trave,
noga nam v sklepah omahuje,
srcé v bolečinah obupuje,
a nagloma nas blisk prešine,
svetal kot Angel iz višine,
in vemo: to je Tvoja smer:
skoz ilo in pesek... smo kalen vir,
Ti ga čistiš s podzemnimi toki.
Ne odtegni od nas Svoji roki:
zapeljal Si vstran našo strugo,
skoz doma kri, tujinstva tugo,
skoz trupla brezen, čez strte nade,
razlil jo čez tuje oljčne nasade,
v vročici nižin se pári lena,
v sencí hladovin je vsa megléna.
O Bog, očisti nas vse močvirnosti!
Z žarkom Svojim razbij neprozirnosti!
O, ne razlij nas v daljav neizmernosti!
Obrni nam tok nazaj v Domovino
kot čistostrebrno studenčnino
v krepčilo človeku, zdaj preganjani srni,
v žuborečo pesem božjega mira!
Obrni domov nas! Domu nas vrni!
vpije molitev in moja Vera.
Toda, Gospodar naš in Vesolja:
zgodi se Tvoja Volja!

Kakor v nebesih, tako na zemlji!
Vdani smo v Tvoje svete sklepe,

naše oči so pred Tvojimi slepe,
našim nogám se spodmikajo témelji,
ne vemó, kam zanaša naše splave,
vemó pa - še las ne pade z gláve
brez Tvoje volje, Tvojega odloka.
Spuščeni v vrtinec smo Tvojega toka,
k domu obračamo svoja krmila,
toda - kam sapa nam je jadra nagníla?
Kamor zvihrá nas, tam Tvoj prístán je!
Utrdi, o Bog, v nas to verovánje!
A prisluhni prošnjam v naših jokih:
Slovenije naše nikar nam ne jemlji!
Toda naj bo, kot je v Tvojih odlokih:
kakor v nebesih, tako na zemlji!

Daj nam danes naš vsakdanji kruh -
vpijemo za one, ki jih ni z nami,
iz meglá k nam segajo z lačnimi rokami -
odtrgane madike z mojega drevesa.
Nasiti jim lakoto bednega telesa,
posej jim zemljó, zdaj brez posevov,
breg nezoran je, na podu rjaveč plug,
odprta so vrata zapuščenih hlevov,
prazne so kašče, ni mlačve s skednjov,
ni očeta, ni bratov, ni sinov,
le ženske in otroci se pehájo sámi
in mesijo kruh svoj največ s solzami.
Daj nam danes naš vsakdanji kruh!
kričijo v mestih brez krušnih nakaznic,
skrivaj obračajo vsak grižljaj suh,
da ne uzró jih oči hišnih paznic:
njim naša zemlja nič več ne poraja,
njim ograd je, z žico zamrežena staja.
Daj nam danes naš vsakdanji kruh!
v taboriščih prosim, stoječ v dolgi vrsti,
prejemam dar, kot da sem potepuh in lenuh,
krčevito ga stiskam med svojimi prsti
in nosim k ustom: o kruh tujine,
grenak se topi mi med grenke sline...
A hvalim Te, Bog, še za to blagodarje!
Kdaj vsajali kruh bomo v lastne pehárje?
Za morji mordá? Se tja obrača naš brod?
Kjer koli že bomo stopili na prod,
postavi nam, Bog, ognjišča domača,
daj roki silo, da s slo orača
preorje ledino kot zemljo rodno
v njivo kadečo se, njivo plodno:
vsak znój naj prestvari se v klas in zrno
in se vrže v obilnosti na naše žrmo!
Gospod, kjer koli smo in bomo: v Domo-
vini,
v izgnanstva šotorih, v udomačeni tujini,
nagni vsakdar nad našo prošnjo Svoj sluh:
daj nam danes naš vsakdanji kruh!

In odpusti nam naše dolgé,
naše slabosti in naše nerednosti,
misli uboge in razkošne želje
naše neokretnosti in nevednosti,
slepoto za težo naše bede,
odpusti nam zlasti napuh besede,
vstajajoče v leporečnosti napihnjeni
proti Tvoji Besedi, preprosto navdihnjeni,
rušeč Tvoje stalnosti v razdejanja!
Odpusti Narodu njegova dejanja:
rušil je zvezde z nebeškega stropa,
klical vihar vesoljnega potopa,
v knjige napeljal zemskih kálov struge,
čutov razkošja, slast bele kuge,
kope žit klenih smo rahljali,
snetno klasje v snope vezali,
dvignili na mernik luči varljive,
med rdeče zvezde stvari minljive,
grešili z razdorom smo in uporom,
o Narod moj: grešil si - z umorom!
Hrbét nam krivi se pod težo grehote -
o Bog, odvzemi od nas te sramote!
Zavoljo smrti naših mučenikov,
zavoljo kaznjencev in tabornikov,

zavoljo trpečih onstran mejnikov
ponudi nam Svoje odvezujoče roké
in - odpusti nam naše dolgé!

Kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžni-
kom...
Zapleta se nam misel, kot da ni naša,
težkó se nam mota med nebom in jezi-
kom,
v krčih telesa se odpor nam oglašá:
Ne! Ne! Nikdar ne! Smrt našim krvnikom!
A Ti nas učil si odpustiti,
če hočemo odpuščanje... O Oče Srditi,
do naše narave Si neizprosni in krut!
Drhti nam v mišicah sleherni čut,
ko v ušesa grmiš nam Besede Svoje:
Maščevanje ni vaše, maščevanje je
Moje!...
O sladko maščevanje, ki me vsegá napol-
njuje -
zakaj ga nam Prst Tvoj ne dovoljuje?
Srcé mi grgrá pod silo Tvoje roke:
Ti bičaj, kot misliš, Svoje otroke,
ne jaz... ne mi... ki... ki... odpustimo...
Težkó, o težkó je šla prošnja mimo:
na tehtnico našo naj težka pade,
visoko naj dvigne nam svetle nade,
odpusti Narodu in Zvodnikom,
kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžni-
kom...

In ne vpelji nas v skušnjava,
da v nepočakanosti obupnem gnevu
spustimo roké in v tla obrnemo glávo:
Kaj čakali na sad bi ob mladem posevu?
Kdaj bomo želi svojo setev snetljivo?
Poteptajmo to Bogu odprto njivo,
kjer zaman nam rane neusmiljeno kričijo!
Tu pa glasniki so kot priče:
Ali ne slišiš, kako te dom kliče?
Zopet se tvoje živali plodijo,
v tvojih njivah sadeži zorijo,
odpirajo kašče se, skednji, podi,
zopet zadihal boš v svobodi,
polni se hiša z dobrimi sosedi -
domov se vrni, vse bo v redi,
samo: izródi,
izródi se duši!
Slovenski duši!
V sebi svet dedov in očetov poruši!
Kdo si, ki mi nudiš, kar mi žejo utóli?
Kdo me preizkuša in sladko vabi:
Glej, vse bo tvoje, predme padi in me
moli?
Moj Bog, tako smo žejni in tako slabi,
vse v meni suši se, goreč padam v puščavo:
in ne vpelji nas v skušnjava!

Temveč reši nas hudega!
Doma in v tujini! Za časnost in večnost!
Pošlji nam Svojega Angela dobročudega,
da nad nami pobdi, ko nas prevzame
spečnost
v molitvi, utrujene od beganja,
od kopnenja, obleganja in tveganja.
In naši mrtvi, ki so pri Tebi v nebesih
naj nam se pridružijo s svojo molitvijo
pred to našo strašno zadnjo odločitvijo,
ko se brod nam majú in ni kje izstopiti!
Molite, kot Kristus nas učil je moliti,
in kot moli Narod doma, ječeč pod skalo,
ki pala je nanj s planeta rdečerudega,
in moli Narod na valih... o, moli vsak
posamen:
Oče naš, reši nas hudega -

LIBERA NOS A MALO -

AMEN!

OkrOgle OBLETNICE | Maks Borštnik (1923 - 1999)

Pred 25 leti - 16. oktobra 1999 - je v Buenos Airesu umrl Maks Borštnik, izredno nadarjen gledališki igralec in režiser. Bil je eden od ustanoviteljev Slovenskega gledališča v Buenos Airesu in igral ter režiral nešteto nepozabnih predstav na odru Slovenske hiše v Buenos Airesu in v Slovenskem domu San Martín.

Maks Borštnik se je rodil v Ljubljani 12. oktobra 1923. Tam je obiskoval osnovno in srednjo šolo ter Specialno šolo za tehnike v zobozdravstvu. Kot mladenič je največ prostega časa preživel v organizacijah salezijancev na Rakovniku. Tam se je udejstvoval kot dober klarinetist, toda najbolj ga je veselilo tamkajšnje gledališče, saj je že od mladih let bil izredno dober igralec. Mladenič trdne vere in protikomunist se je Domobrancem pridružil takoj ob ustanovitvi. Pred komunističnim režimom se je umaknil v Italijo, kjer je v taboriščih Lammie Camp, Trani in Servigliano preživel tri leta. Že v taboriščih se je pridružil gledališkimi skupinam, v Serviglianu pa je pomagal pri tisku taboriščnega lista "Zedinjena Slovenija" (urednik tega časopisa je bil Joško Krošelj, uredniško ekipo pa sta sestavljala še Pavel Fajdiga in Slavimir Batagelj, na začetku tudi Janez Jenko).

Odlučil se je za emigracijo v Argentino, kamor je prispel 5. junija 1948 z ladjo Olimpia. V Argentini se je takoj pridružil Igralski družini Narte Velikonja, po razpadu te skupine je skupaj z Nikolajem Jeločnikom in Marijanom Willenpartom najprej ustanovil Komorno gledališko skupino GONG, leta 1964 pa tudi Slovensko gledališče Buenos Aires. Režiral je tudi mnogo junijskih spominskih proslav in otroških iger, zadnja leta pa je veliko sodeloval s slovensko sobotno šolo v San Martinu. Umrl je 16. oktobra 1999, pokopan je na pokopališču Olivos.

IGRALSKA DRUŽINA NARTE VELIKONJA - IDNAVE

Igralska družina Narte Velikonja je izšla iz tradicije SEO (Slovenski emigrantski oder) in SKEO (Slovenski katoliški emigrantski oder), ki sta delovala v taboriščih v Serviglianu in Senigallija v Italiji. Maks Borštnik je kot izjemen igralec sodeloval v tej skupini od vsega začetka.

Prvi nastop IDNAVE je bil že 8. avgusta 1948

v Buenos Airesu, ko je Društvo Slovencev (sedaj Društvo Zedinjena Slovenija) priredilo prvo spominsko proslavo v čast padlim domobrancem, čeprav se je IDNAVE formalno ustanovila 26. septembra 1948.

Novoustanovljena igralska družina je takoj pričela z delovanjem, leta 1948 je predstavila igro Janeza Jalna *Dom*, Ghéonovo *Sultanova hči in dobri vrtnar* ter igro Jožeta Petriča (pseudonim Nikolaja Jeločnika) *Miklavževanje v Buenos Airesu*. Leta 1949 so uprizorili devet celovečernih predstav, imeli so tudi še nekaj manjših nastopov. Junija tistega leta je IDNAVE skupaj s Slovenskim izseljenskim odrom, pevskim zborom Gallus in Pisateljsko družino France Balantič za žalno prireditev za slovenske žrtve pripravila odrsko uprizoritev *Velike črne maše za pobite Slovence* Tineta Debeljaka.

Leta 1951 je Igralsko družino Narte Velikonja zajela huda kriza. Iz skupine so izstopili Willenpart, Borštnik in Jeločnik, ki so ustanovili novo komorno gledališko skupino.

KOMORNA GLEDALIŠKA SKUPINA GONG - SKUPINA LJUBITELJEV GLEDALIŠKE DEJAVNOSTI

Gledališki umetniki Marijan Willenpart, Maks Borštnik in Nikolaj Jeločnik so ustanovili svojo Komorno gledališko skupino, ki so jo poimenovali GONG - Skupina ljubiteljev gledališke dejavnosti. Ta gledališka skupina ni imela svojega stalnega kadra, ker so njeni voditelji po lastni presoji in potrebam naprošali igralske moči preostalih gledaliških skupin ali igralce, ki niso bili nikjer včlanjeni. Maks Borštnik je v tej skupini imel svojo krstno predstavo kot režiser drame *Antigona* starogrškega dramatika Sofokleja. O premieri je kritik napisal v Svobodni Sloveniji: "Ko je zastor padel, ni hotel nihče oditi. Predstava je bila mojstrska in bo to menda v veliki meri režiserjeva zasluga".

SLOVENSKO GLEDALIŠČE BUENOS AIRES

Junija 1964 je bilo ustanovljeno Slovensko gledališče Buenos Aires in Maks Borštnik je bil med ustanovitelji. Do svoje smrti je v tem gledališču igral in režiral. Sedež novega gledališča je bil Slovenska hiša v Buenos Airesu, skupina pa je gostovala tudi po drugih kra-

jevnih domovih.

Maks Borštnik je režiral naslednje uprizoritve: dramo Enrica Basarija *Viharji v dušah* (1964), veseloigro Ivana Cankarja *Za narodov blagor* (1966), dramo Henrija Ghéona *Tri Modrosti starega Wanga* (1966), krstno uprizoritev satirične komedije slovenskega dramatika, živečega v Argentini Jože Vombergarja *Martin Krpan* (1967), istega avtorja veseloigro *Voda* (1973), dramo Ivana Cankarja *Kralj na Bretajnovi* (1975), veseloigro Moliéra *Tartuffe* (1976), krstno predstavo igre Marijana Willenparta *Vnukinje* (1977), komedijo Williama Shakespearja *Sen kresne noči* (1978), Calderonovo igro *Veliki oder sveta* (1980), Moliérovega *Žlahtnega meščana* in dramo Preiskava italijanskega dramatika Diega Fabbrija (1981), za gledališče je priredil in režiral Cankarjevo poetično dramo *Lepa Vida* (1982), tragedijo Williama Shakespeara *Romeo in Julija* (1983), režiral in igral glavno vlogo Moliérovega *Namišljenega bolnika* (1985), režiral veseloigro slovenskega dramatika Leopolda Suhoholčana *Narobe stvari v mestu Petpedi* (1986) in *Figole Fagole* (1989), *Antigona* (1990), igre Frana Saleškega Finžgarja *Naša kri* (1992), *Divji lovec* (1994) in *Veriga* (1995), igri Antona P. Čehova *Češnjev vrt* (1996) in *Tri sestre* (1997) ter veseloigro avtorjev Oskarja Blumenthala in Gustava Kadelburga *Pri belem konjičku*.

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN

Maks Borštnik je zelo rad zahajal in delal v Slovenskem domu San Martin, posebno z otroci slovenske sobotne šole in z mladino. S slovensko šolo je režiral - med drugimi - naslednje otroške igre: *Cilka in njena punčka*, *Triglavska roža*, *Čudežne gosli*, *Petrčkove poslednje sanje*, *Čudežne gosli*, *Pepelka*, *Indija Koromandija* in *Zvezdica zaspanka*. Z mladino je pripravil igro *Čudni snubci*, z gledališkim odsekom doma pa *Pošteno dekle*.

O Maksu Borštniku je Lojze Rezelj, član in igralec Slovenskega gledališča Buenos Aires zapisal: "Maks Borštnik je živel za gledališče. Odličen režiser in igralec. Imel je izredno moč oblikovanja vsakega posameznika in celotnega dogajanja na sceni. Sproti je učil razločno izgovorjavo, izrazito artikulacijo, primeren

tempo. Vse to s ponazorilom lastnih ustvaritev. Kot igralec se je posebno uveljavil v karakternih vlogah. Kot režiser je terjal izvajanje svoje natančno izdelane zamisli in dosegel nepozabne učinke. Kot ustanovitelj SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA BUENOS AIRES je skozi vsa leta režiral in postavil na oder vsaj eno, če ne več del iz slovenske in svetovne dramatike. Pripravil je in režiral mnogo junijskih proslav, režiral tudi otroške igre in zadnje čase veliko sodeloval s slovensko sobotno šolo v San Martinu. Član Gledališkega odseka Slovenske kulturne Akcije je skupaj s pokojnim Nikolajem Jeločnikom in Marjanom Willenpartom postavil na oder nepozabna dela. Borštnik je živel iz preproste a globoke vere. Svoje prijatelje in soigralce je spoštoval, njegova beseda in nasveti so bili od vseh poslušani in upoštevani. Ni veliko govoril, kar pa je povedal, je dobro premislil. Zato je bil od vseh zelo spoštovan. V medsebojnem občevanju je bil odkrit, prepričan in vedno ljubezniv, vljuden in pripravljen pomagati po svojih močeh. V delu za gledališče je bil nesebičen idealist, ki ni pričakoval od tega osebnih koristi, hvale in slave. Težav in naporov se ni ustrašil. Mirno je zrl v bodočnost in v konec svojega zemskega bivanja, dela in truda. Njegovo delo je dragocen prispevek k vstajanju in očiščenju njemu nad vse ljubega slovenskega naroda."

Pripravil: Jože Jan

Viri: Svobodna Slovenija, Tabor, Duhovno življenje, Marjan Pertot: Slovensko gledališče v Argentini, Glas SKA, Helena Jaklitsch: Slovenski begunci v taboriščih v Italiji

→ OBISKALI SO NAS

SLOVENEK, GORENJEK, PLESALEC, živi na Dunaju, plesal v Buenos Airesu

V nedeljo, 29. septembra, je v okviru mednarodnega literarnega festivala FILBA nastopil še en Slovenec, in sicer plesalec Žiga Jereb, ki je izvedel plesno-recitatorski performans Kafka tanzt skupaj z recitatorko Charlotte Aigner v kapeli britanskega dela največjega pokopališča v Buenos Airesu.

Charlotte Aigner, rojena v Nemčiji, živi že 30 let na Dunaju. Študirala je sociologijo s pedagoško znanostjo in psihologijo ter je daseinsanalitičarka v zasebni praksi. Od leta 2014 je podpredsednica avstrijskega Društva Franza Kafke in je med drugim zasnovala vsebinsko prenovo spominskih sob v hiši v Kierlingu/Klosterneuburgu pri Dunaju, kjer je umrl Franz Kafka.

Žiga Jereb se je rodil leta 1980 v Kamniku in se kot plesalec šolal na Konservatoriju za glasbo in ples v Ljubljani (1993–1999) ter v Baletni šoli Dunajske državne opere (1999–2002). Med letoma 2001 in 2012 je bil član različnih ansamblov v Avstriji in Nemčiji, nato pa se je od leta 2012 samostojno posvečal koreografiji in poučevanju. Poleg teh

dejavnosti trenutno dela kot psihoterapevt na usposabljanju pod nadzorom in zaključuje magistrski študij plesnega raziskovanja na zasebni univerzi Antona Brucknerja v Linzu.

Predstava Kafka tanzt: The Bride 1924–2024 je bila sestavljena iz prostih Kafkovih besedil, ki jih je Charlotte recitala na pamet (več kot pol ure), in istočasne plesne interpretacije Žige. Njegova vloga ni bila nema, saj je imel tudi nekaj kratkih govorov, odmev besed recitatorke in še priložnostne glasove. Zelo zanimiva zamisel, s posebno estetiko, seveda v nemščini, je držala gledalce prikovane na sedežih. Organizator je poskrbel za prevode, ki se jih je po želji enostavno dalo naložiti na prenosne telefone.

RF: Žiga, kdaj in kako si odkril poklic plesalca?

ŽJ: Ko sem bil star 11 let. Vedno sem se gibal. Mislim, da je bil gib moje prvo spoznavanje sveta.

RF: In nekega dne si se preselil na Dunaj ...

ŽJ: Z devetnajstimi leti sem odšel na Dunaj. Po

avdiciji sem bil sprejet na Dunajsko državno operno šolo. Ni bilo lahko, ker sem se najprej moral naučiti jezika in takrat sem bil zelo boječ. Mnogo let kasneje, ko sem se vrnil v Avstrijo, nekaj let sem bil v Nemčiji, sem počasi začutil, da si na Dunaju lahko ustvarim dom.

RF: Ta nastop je finančno podprla Avstrija oz. njeno veleposlaništvo?

ŽJ: Ja, najin projekt je podprla avstrijska ambasada, konkretno avstrijsko zunanje ministrstvo. Ker letošnje leto mineva 100 let od Kafkove smrti, je zelo veliko povpraševanje po umetniških delih, povezanih z njegovim literarnim delom.

RF: In s čim se ukvarjaš na Dunaju, kaj imaš v načrtih?

ŽJ: Na Dunaju predavam na univerzi za dramsko umetnost, ples. Sem tudi psihoterapevt, imam svojo prakso in sem del Organizacije Männerberatung. <https://www.maenner.at>

RF: Še nekaj besed o projektu Kafka tanzt: The Bride 1924–2024.

ŽJ: V odzivu na različna besedila Franza Kafke smo začeli raziskovati medprostor in heterotopije, ki jih ustvarja Kafkov jezik. Od tihega branja je bil naslednji korak ta, da smo besedilo slišali in končno sprejeli besede vase. Jezik vstopi v telo, se prisvoji, in Kafkove besede zaživijo,

ko jih prosto izgovarjamo v prostoru. V tem dogodku recitirane besede, glasu, dinamike, modulacije in poudarka zavzani cel svet, katerega jezik ne postane več zgolj jezik kot oznaka, temveč jezik bistva in omogoča telesu, da najde pot v plesno misel. Gib in beseda najdeta pot v globlje, vseobsegajoče spoznanje; začutimo prvobitno podlago, iz katere govorijo besede in nastaja gib. Vzročno-posledične verige se zabrišejo in kronološki čas se razbline, besedilo in ples za dragocene trenutke prihajata iz istega vira, se pojavita, mineta, je ... in Kafka pleše.

RF: Moram pohvaliti tvoje delo pri tem nastopu, seveda tudi recitatorkinega, skupaj se zelo dobro ujemata. Hvala lepa in morda še kdaj tu v Argentini!

Rok Fink

Lektorirala: Tjaša Lorbek

KOLEDAR

- 27. oktobra**
Pristavski dan
- 3. novembra**
Skupni mladinski dan v San Martinu
- 9. novembra**
Zaključek SSTRMB
- 10. novembra**
Obletnica Društva Slovenska vas
- 15. novembra**
Martinovanje v Mendози
- 17. novembra**
Slovenski dan v Mendози

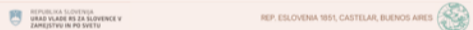
57. Obletnica Društvo Slovenska Pristava
Nedelja 27. Oktobra 2024

“Kdor spoštuje preteklost, ima v rokah prihodnost!”

Spored dneva je sledeči:
11.00 Zbiranje zastopnikov bratskih domov in gostov
11.15 Pozdrav, dviganje zastav ter himni
11.30 Sv. Maša
13.00 Družinsko kosilo.
Prijava sprejema Andrea Zupanc: 1538574662 do četrta
24/10/2024

16.00 Kulturni program v zgornji dvorani.
Uprizoritev igre “Vnukinja” Marjana Willenpart v režiji
Maruče Zurc.

Po končanem kulturnem programu, prosta zabava
v prijetni, veseli in domači družbi.

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

STAROST

Vsako leto 1. oktobra obeležujemo “Mednarodni dan starejših”. Ta dan je razglasila generalna skupščina Združenih narodov leta 1990 za praznovanje in ozaveščanje o prispevku starejših ljudi k družbi ter o izzivih, s katerimi se soočajo starejše generacije. Z besedo “starejši” označujemo osebe, stare 65 let ali več. Letos so ZN za praznovanje izbrali temo “Dostojno staranje: pomen krepitve sistemov oskrbe in podpore za starejše po vsem svetu”. Generalni sekretar ZN Antonio Guterres je izrazil željo, da bi se “Na ta mednarodni dan starejših vsi zavezali krepitvi sistemov oskrbe in podpore, ki spoštujejo dostojanstvo starejših oseb in negovalcev”.

Pričakovana življenjska doba presega 75 let v polovici držav sveta, kar je 25 let dlje kot leta 1950. Do leta 2030 naj bi število starejših po vsem svetu preseglo število mladih.

Statistični urad Republike Slovenije je za letošnji dan starejših objavil nekaj zanimivih podatkov:

• Število starejših prebivalcev narašča tudi v Sloveniji. V začetku leta 2024 je bilo v Sloveniji 462.512 prebivalcev, starih več kot 65 let. To je bilo dvakrat toliko kot ob osamosvojitvi leta 1991. Njihov delež med vsemi prebivalci

je takrat znašal 11%, letos pa 22%.

• Še bolj pa narašča število prebivalcev, starih 100 let ali več. V začetku leta 2024 jih je bilo 386, skoraj 15-krat toliko kot leta 1991. Od teh je bilo 62 moških in 324 žensk.

• Med državami članicami Evropske Unije je bil lani največji delež starejših v Italiji (24%), najnižji pa v Luksemburgu (15%). Slovenija se je uvrstila na 8. mesto, tik nad povprečje EU.

• Leta 2023 je bilo delovno aktivnih 13.900 prebivalcev Slovenije, starih 65 let ali več, kar je predstavljalo 1,5% vseh delovno aktivnih. Med njimi je bilo 9.919 moških (71%) in 3.981 žensk (29%). Najpogostejši poklic, ki so ga opravljali, je bil živinorejec/živinorejka.

• Pokojnino je prejelo 635.012 oseb. Povprečna neto starostna pokojnina je znašala 823 Evrov. Povprečna starost novih upokojencev je bila lani 62 let in 9 mesecev za moške ter 61 let in 8 mesecev za ženske.

Tudi pregovori obravnavajo starost:

- Starca ne razumeš, dokler sam ne ostaraš. (armenski pregovor)
- Star les daje svetlejši ogenj. (hrvaški pregovor)
- Ako hočeš veliko let šteti, moraš od mla-

dega zmerno živeti. (slovenski pregovor)

• Star prijatelj je boljši kot dva nova. (ruski pregovor)

• Starost počasi prihaja, pa hitro gre. (italijanski pregovor)

• Stara peč se hitro segreje. (angleški pregovor)

• Kdor bi rad bil dolgo star, mora zgodaj začeti. (španski pregovor)

• Stari ljudje so dvakrat otroci. (nemški pregovor)

• Starost je bolnišnica, ki sprejema vse bolezni. (nemški pregovor)

• Sonce je staro, toda toplo. (hrvaški pregovor)

• Starega psa ne moreš naučiti novih trikov. (slovenski pregovor)

• Stara metla pozna vsak vogal. (nemški pregovor)

• Če bi mladost vedela, če bi starost mogla! (francoski pregovor)

• Biser skriva stara školjka. (vietnamski pregovor)

• Toliko si star, kolikor se počutiš. (slovenski pregovor)

Izbral: Jože Jan

HLADNIKOV DOM
DRUŠTVO SLOVENSKA VAS

»Vse boste dosegli, če boste ostali
trdno povezani v skupnosti.«
Sveti Gregor Rogman

Nedelja, 10. novembra 2024

**72. OBLETNICA
DRUŠTVA SLOVENSKA VAS**

09.00 Sveta maša v cerkvi Marije Kraljice,
ob 65. obletnici cerkve in
400-letnice Misijonske družbe.
Obisk duhovnikov okteta Oremus.

11.15 Dviganje zastav.
11.30 KULTURNI PROGRAM.
13.00 Prijateljsko kosilo.
Prijava za kosilo do 3. novembra na
(11) 50592746 (Valentin Grbec).

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

HLADNIKOV DOM
Mons. J. Hladnik 3970
(1826) R. de Escalada

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Naš Dom San Justo,
H. Yrigoyen 2756,
San Justo, Buenos Aires.

SOBOTA
26.10. ob 20.00 uri

Prostovoljni prispevki.

V izvedbi gledališke skupine Našega doma.
J. Nestroy - Pavel Golija

TOPLJENEC

VABIMO TE, DA POSTANEŠ
**NOVINAR
ZA EN DAN**

POLITIKA, MLADI,
EVROPA ZALA
TOMAŠIČ
15.11.2024

MLADI, VREDNOTE,
CERKEV MARTIN
GOLOB
30.11.2024

Prijavi se lahko
do 30. oktobra

“O narodnosti in drugih
vprašanih slovenstva”

SVOBODNA SLOVENIJA

JAVNI RAZPIS
Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu
za finančne podpore

OBRAZEC IN NAVODILA NAJDETE TUKAJ

»In glejte: jaz sem z vami
vse dni do konca sveta.«
(Mt 28,20)

† **MARIJA RIS**
POROČENA SELAN
6.11.1933 – 14.10.2024

Odšla je k Bogu naša draga mama,
stara mama, sestra, teta.
Globoka zahvala vsem,
ki ste zanjo molili in nam izrekli sožalje.

Najlepša hvala g. Pavletu Erjavcu za obisk v bolnici,
podelitev zakramentov in za darovano sveto mašo
ob krsti.

Žalujoci:
Sinova: Aleksander in žena Claudia, Pavel in žena
Cintia
Hčeri: Ana in mož Franci, Silvija in mož Hernan
Snaha: Sandra
Vnuki: Agustin, Ivan, Nayla; Evelyn, Ludmila;
Viktorija, Tomaž; Ignacio, Alex; Emma
Sestra: Malči in mož Stanko
ter ostalo sorodstvo

ARGENTINA, SLOVENIJA

Svobodno Slovenijo podpirajo

